

Izjava

Izjava o omejitvah pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, v zvezi z izrednim stanjem¹ v državah članicah

Sprejeta 2. junija 2020

Evropski odbor za varstvo podatkov je sprejel naslednjo izjavo:

1. Evropski odbor za varstvo podatkov (v nadaljevanju: odbor) je bil obveščen, da je madžarska vlada sprejela odlok št. 179/2020 z dne 4. maja 2020 o odstopanjih od nekaterih določb o varstvu podatkov in dostopu do informacij v času trajanja izrednih razmer². Ta odlok v členu 1 določa, da se glede obdelave osebnih podatkov za namene preprečevanja, razumevanja in odkrivanja koronavirusne bolezni ter preprečevanja njenega nadaljnega širjenja, vključno z organizacijo usklajenega delovanja državnih organov v zvezi z njo, izvajanje vseh ukrepov na podlagi zahteve posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, za uveljavljanje pravic na podlagi členov 15 do 22 Splošne uredbe o varstvu podatkov, zadrži do konca izrednih razmer, razglašanih z odlokom št. 40/2020³, datum začetka izvajanja takih ukrepov pa je dan po prenehanju izrednih razmer. V členu 5 odloka št. 179/2020 je določeno, da tako zadržanje velja tudi za vse zahteve za uveljavljanje zadevnih pravic posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ki so se na dan začetka veljavnosti tega odloka že obravnavale. Posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, je treba obvestiti o tej omejitvi takoj po koncu izrednih razmer in najpozneje v devetdesetih dneh po prejemu zahteve.
2. Kot je odbor že navedel, varstvo podatkov ne ovira boja proti pandemiji COVID-19. **Splošna uredba o varstvu podatkov se še naprej uporablja in omogoča učinkovit odziv na pandemijo, hkrati pa**

¹ Za namene izjave „izredno stanje“ pomeni kakršno koli izjemno stanje, sprejeto na nacionalni ravni za boj proti pandemiji, neodvisno od njegovega dejanskega poimenovanja po nacionalni zakonodaji.

² Odlok št. 179/2020 (V. 4.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000179.kor>).

³ Te informacije temeljijo na informacijah, ki so jih predložili madžarski nadzorni organ in nevladne organizacije ter ki temeljijo na javno dostopnih virih. Odlok št. 40/2020 ne določa nobene časovne omejitve trajanja izrednih razmer.

varuje temeljne pravice in svoboščine. Pravo varstva podatkov, vključno z ustrezno veljavno nacionalno zakonodajo, že omogoča postopke obdelave podatkov, ki so potrebni za boj proti širjenju pandemije, kot je pandemija COVID-19.

3. Člen 23 Splošne uredbe o varstvu podatkov pod posebnimi pogoji dovoljuje nacionalnemu zakonodajalcu, da z zakonodajnim ukrepom omeji obseg obveznosti in pravic iz členov 12 do 22, 34 in 5, če njegove določbe ustrezajo pravicam in obveznostim iz členov 12 do 22, če taka omejitev spoštuje bistvo temeljnih pravic in svoboščin ter pomeni potreben in sorazmeren ukrep v demokratični družbi za zaščito, med drugim, pomembnih ciljev v splošnem javnem interesu Unije ali države članice, zlasti javnega zdravja.
4. Odbor opozarja, **da je treba tudi v teh izjemnih razmerah varstvo osebnih podatkov upoštevati v vseh nujnih ukrepih, vključno z omejitvami, sprejetimi na nacionalni ravni, v skladu s členom 23 Splošne uredbe o varstvu podatkov,** ter s tem pripomoči k spoštovanju temeljnih vrednot demokracije, pravne države in temeljnih pravic, na katerih je utemeljena Unija: po eni strani mora vsak ukrep, ki ga sprejmejo države članice, spoštovati splošna pravna načela, bistveno vsebino temeljnih pravic in svoboščin ter ne sme biti nepovraten, po drugi strani pa morajo upravljavci in obdelovalci podatkov še naprej spoštovati pravila o varstvu podatkov.
5. **Vsaka omejitev mora spoštovati bistvo pravice, ki je omejena.** Omejitve, ki so tako splošne, obsežne ali vsiljive, da izvotlijo osnovno vsebino temeljne pravice, ni mogoče utemeljiti. Če je ogroženo bistvo pravice, je treba omejitev šteti za nezakonito, pri čemer ni treba nadalje presojeti, ali se z njo uresničuje cilj v splošnem interesu ter ali izpolnjuje merili potrebnosti in sorazmernosti.
6. Obdelava osebnih podatkov bi morala biti zasnovana tako, da bi služila človeštvu, in v tem okviru je eden glavnih ciljev prava varstva podatkov okrepiti nadzor posameznikov nad njihovimi podatki.
7. Za zagotovitev tega nadzora imajo posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, več pravic v okviru pravice do varstva podatkov. Pravica dostopa do osebnih podatkov in pravica do njihovega popravka sta zapisani v členu 8 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina). Splošna uredba o varstvu podatkov vsebuje ti pravici in ju dopolnjuje s številnimi dodatnimi pravicami, kot so pravica do ugovora, pravica do izbrisa in druge nove pravice, kot je pravica do prenosljivosti. Pomena pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ne smemo podcenjevati. So namreč bistvo temeljne pravice do varstva podatkov, njihova uporaba pa bi morala biti splošno pravilo. Člen 23 Splošne uredbe o varstvu podatkov je treba brati in razlagati v tem smislu.
8. **V skladu s členom 52(1) Listine mora biti kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava Listina, „predpisano z zakonom“.** To odraža besedilo „določeno z zakonom“ iz člena 8(2) Evropske konvencije o človekovih pravicah⁴, ki ne pomeni le spoštovanja

⁴ Glej zlasti sodbo ESČP z dne 14. septembra 2010 v zadevi *Sanoma Uitgevers B.V. proti Nizozemski*, EC:ECHR:2010:0914JUD003822403, točka 83: „Poleg tega, kar zadevata besedni zvezi določeno z zakonom‘ in ‚z zakonom‘, ki sta navedeni v členih 8 do 11 Konvencije, Sodišče navaja, da izraz ‚pravo‘ vedno razume v ‚vsebinskem‘ in ne ‚formalnem‘ smislu; vključilo je ‚zapisano pravo‘, ki vključuje pravne akte nižjega ranga in regulativne ukrepe, ki jih sprejmejo strokovni regulativni organi v okviru neodvisnih pooblastil za sprejemanje predpisov, ki jih je nanje prenesel Parlament, in nezapisano pravo. Izraz ‚pravo‘ je treba razumeti tako, da vključuje splošno pravo in pravo, ki izhaja iz sodne prakse. Če povzamemo, je ‚pravo‘ veljavna določba, kot jo razlagajo nacionalna sodišča.“ Glede pojma „določeno z zakonom“ je treba merila, ki jih je razvilo Evropsko sodišče za človekove pravice, uporabiti, kot je navedeno v mnenjih generalnih pravobranilcev Sodišča v združenih zadevah C-203/15 in C-698/15, *Tele2 Sverige AB*, ECLI:EU:C:2016:572, točke 137–154, ali v zadevi C-70/10, *Scarlet Extended*, ECLI:EU:C:2011:255, točka 99.

nacionalnega prava, ampak se nanaša tudi na kakovost tega prava, ki mora biti združljivo s pravno državo. **Določila nacionalnega prava morajo biti zlasti dovolj jasna, da državljanom ustrezno opišejo okoliščine in pogoje, v katerih so upravljavci pooblaščen za uporabo takih omejitev. Za vse omejitve, ki bi jih lahko uvedle države članice, bi bilo treba uporabiti enako strog standard.**

9. V skladu s Splošno uredbo o varstvu podatkov ter sodno prakso Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice je dejansko bistveno, da so **zakonodajni ukrepi⁵, katerih namen je omejiti obseg pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, predvidljivi za osebe, na katere se nanašajo**, vključno z njihovim trajanjem. V zvezi s tem, zlasti kadar so omejitve sprejete v okviru izrednega stanja za varovanje javnega zdravja, odbor meni, da omejitve, uvedene za obdobje, ki ni natančno časovno omejeno, in ki se uporabljajo retroaktivno ali so predmet neopredeljenih pogojev, ne izpolnjujejo merila predvidljivosti.
10. Poleg tega so omejitve izjeme od splošnega pravila in jih je kot take treba uporabljati le v omejenih okoliščinah. Kot je določeno v členu 23 Splošne uredbe o varstvu podatkov, morajo biti omejitve potreben in sorazmeren ukrep v demokratični družbi za zaščito pomembnega cilja v splošnem javnem interesu Unije ali države članice, kot je javno zdravje.
11. Predvidene omejitve **morajo dejansko izpolnjevati pomemben cilj splošnega javnega interesa Unije ali države članice, ki ga je treba zavarovati**, tj. v primeru trenutnega izrednega stanja v nekaterih državah članicah javno zdravje. Ta povezava med predvidenimi omejitvami in zasledovanim ciljem mora biti jasno vzpostavljena in dokazana. Zgolj pandemija ali kakršne koli druge izredne razmere same po sebi niso zadosten razlog za kakršno koli omejevanje pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki; namesto tega mora vsaka omejitev jasno pripomoči k zaščiti pomembnega cilja v splošnem javnem interesu Unije ali države članice.
12. Poleg tega je treba poudariti, da je treba glede na sodno prakso Sodišča Evropske unije **vse omejitve pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, uporabljati le, če je to nujno potrebno in sorazmerno** za zaščito takega cilja javnega zdravja⁶. Izredno stanje, ki je bilo sprejeto v okviru pandemije, je pravni pogoj, ki lahko upraviči omejitve pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, če te omejitve ne presegajo meja tistega, kar je potrebno in sorazmerno za zaščito cilja javnega zdravja.
13. Če torej omejitve pripomorejo k varovanju javnega zdravja v izrednem stanju, odbor meni, da morajo biti te še vedno strogo omejene glede obsega (na primer v zvezi z zadevnimi pravicami posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ali vrstami zadevnih upravljavcev) in trajanja. Zlasti morajo biti omejene na obdobje izrednega stanja. Pravice posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, se lahko omejijo, ne sme pa se jih odrekati.
14. Poleg tega se morajo jamstva iz člena 23(2) Splošne uredbe o varstvu podatkov v celoti uporabljati, zlasti kadar so potrebne posebne določbe glede namenov obdelave, vrst osebnih podatkov, obsega omejitev, zaščitnih ukrepov za preprečevanje zlorabe ali nezakonitega dostopa ali prenosa,

⁵ Uvodna izjava 41 Splošne uredbe o varstvu podatkov: „Kadar je v tej uredbi sklicevanje na pravno podlago ali zakonodajni ukrep, v ta namen ni nujno potreben zakonodajni akt, ki bi ga sprejel parlament, brez poseganja v zahteve v skladu z ustavnim redom zadevne države članice. Vendar bi morala biti takšna pravna podlaga ali zakonodajni ukrep jasna in natančna, njena oziroma njegova uporaba pa predvidljiva za osebe, na katere se nanašata, v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) in Evropskega sodišča za človekove pravice.“

⁶ V zvezi z Direktivo 95/46/ES glej na primer sodbo Evropskega Sodišča z dne 14. februarja 2019 v zadevi C-345/17, *Buivids*, točka 64.

specifikacije zadevnega upravljavca ali vrst upravljavcev ali tveganj za pravice in svoboščine posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki.

15. Odbor meni, da bi omejitve, sprejete v okviru izrednega stanja, ki zadržijo ali odložijo uporabo pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ter obveznosti, ki se nanašajo na upravljavce in obdelovalce podatkov brez kakršne koli časovne omejitve, pomenile dejansko popolno ukinitve teh pravic ter ne bi bile združljive z bistvom temeljnih pravic in svoboščin. Poleg tega je treba obravnavo zahteve za uveljavitev pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki (na primer v zvezi s pravico do ugovora po členu 21 Splošne uredbe o varstvu podatkov) izvesti pravočasno, da bi bila smiselna in učinkovita. Zato bi v tem okviru odložitve ali zadržanje (brez posebne časovne omejitve) upravljavčeve obravnave zahtev posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, pomenila popolno oviro za uveljavljanje pravic.
16. Nacionalni organi bi se morali v skladu s členom 57(1)(c) Splošne uredbe o varstvu podatkov med postopkom pravočasno posvetovati z nacionalnim nadzornim organom glede omejitev po členu 23 Splošne uredbe o varstvu podatkov, nacionalni nadzorni organ pa bi moral biti pooblaščen za spremljanje uporabe takih omejitev. Odbor podpira prizadevanja nacionalnih nadzornih organov, da se zagotovi, da se omejitve, določene v nacionalnih zakonodajnih ukrepih glede temeljne pravice do varstva osebnih podatkov za varovanje javnega zdravja v zvezi z bojem proti pandemiji, uporabljajo le, če so nujne in sorazmerne za zaščito tega cilja.
17. Odbor opozarja, da je naloga Evropske komisije kot varuhinje Pogodb spremljati uporabo primarne in sekundarne zakonodaje EU ter zagotoviti njeno enotno uporabo po vsej EU, vključno s sprejemanjem ukrepov v primerih, ko nacionalni ukrepi ne bi bili v skladu s pravom EU. Odbor je še naprej na voljo za svetovanje Evropski komisiji v skladu s členom 70 Splošne uredbe o varstvu podatkov, kadar je to potrebno.
18. V prihodnjih mesecih bo odbor objavil smernice za izvajanje člena 23 Splošne uredbe o varstvu podatkov.

Za Evropski odbor za varstvo podatkov

Predsednica

(Andrea Jelinek)